

ESTATE PLANNING

De Belgische Private Stichting

Oktober 2023

Belgische Private Stichting

De private stichting naar Belgisch recht werd ingevoerd door een wet van 2002. De wetgeving met betrekking tot de private stichting werd hervormd in 2019 naar aanleiding van de inwerkingtreding van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen.

De private stichting (hierna ook "stichting") kan gebruikt worden:

- als onderdeel van een familiale vermogens- en successieplanning,
- als juridisch kader om filantropische, altruïstische of andere belangeloze doeleinden na te streven,
- of als instrument voor de certificering van effecten.

In het kader van deze bijdrage wordt niet verder ingegaan op het gebruik van een private stichting als certificeringsvehikel.

In de praktijk zal een private stichting worden gebruikt om een juridisch kader te voorzien voor, bij wijze van voorbeeld, het nastreven van volgende doelen:

- voorzien in de behoeften van een "kwetsbaar" kind;
- studiebeurzen toekennen of ondersteuning bieden aan initiatieven tot ondernemerschap van de toekomstige generaties van een bepaalde familie;
- het familiaal artistiek of historisch erfgoed (verzameling kunstwerken, kasteel of een ander familiebezit) onderhouden en in standhouden voor de komende generaties van een familie of voor het publiek;
- het ondersteunen en stimuleren van medisch of wetenschappelijk onderzoek in een bepaald domein.

1. Oprichting en vermogen

1.1. Oprichting op basis van een eenzijdige rechtshandeling

Een private stichting kan worden opgericht door een of meer personen. Dit kunnen natuurlijke personen of rechtspersonen zijn. De oprichting gebeurt niet bij wijze van overeenkomst, maar op basis van een eenzijdige rechtshandeling van de oprichters.

1.2. Bestemming van een doelvermogen

De oprichting van een stichting moet gepaard gaan met het ter beschikking stellen van een vermogen of op zijn minst het engagement daartoe, en dit ten einde het doel van de stichting te kunnen bereiken. De wet vereist geen minimumbedrag aan vermogen. Het is wel essentieel dat de stichting over voldoende activa beschikt om haar in staat te stellen haar doel te bereiken. Met andere woorden, het toegekende vermogen moet in verhouding staan tot het nagestreefde doel en voldoende zijn om dit belangeloze doel te kunnen bereiken.

Een van de essentiële kenmerken van een stichting is dat de oprichter (of oprichters) bij de oprichting van de stichting zichzelf ontdoet (ontdoen) van het ingebrachte vermogen. De toewijzing van vermogen aan het doel van de stichting is in principe onherroepelijk. Het aan de stichting toegewezen vermogen heeft dus definitief en permanent het vermogen van de oprichter verlaten en wordt uitsluitend bestemd om het gekozen doel te bereiken, in principe zonder mogelijkheid voor de oprichter om het door hem toegewezen vermogen nog te recupereren.

Aandachtspunt is dat de toewijzing van activa aan de stichting de rechten van de reservataire erfgenamen van de oprichter niet mogen aantasten.

1.3. Formalisme te respecteren bij de oprichting

De private stichting naar Belgisch recht heeft rechtspersoonlijkheid indien aan bepaalde formaliteiten is voldaan, en dit vanaf de datum waarop de vereiste documenten zijn gedeponneerd bij de griffie van de ondernemingsrechtbank.

De oprichting van de stichting vereist een notariële akte. De wet legt een aantal gegevens op die verplicht in de statuten van de stichting moeten worden opgenomen: de identiteit van de oprichter(s), de naam van de stichting, het gewest waar de statutaire zetel is gevestigd, een precieze omschrijving van het doel(en) en de activiteiten die de stichting zal ontwikkelen om haar doel te bereiken, de wijze van benoemen en ontslaan van bestuurders en de bestemming van het vermogen in geval van ontbinding van de stichting.

1.4. Oprichting bij leven of na overlijden

Een private stichting kan worden opgericht tijdens het leven van de oprichter, maar ook bij zijn of haar overlijden. De statuten van de stichting moeten worden opgesteld door een notaris of worden opgenomen in een notarieel testament.

Het voordeel van een testament is dat het steeds kan worden herroepen. Het kan op elk moment, en dit tot aan het overlijden van de erflater, worden aangepast op basis van bijvoorbeeld veranderingen in de gezinssituatie of het vermogen van de erflater.

Het is ook mogelijk om de stichting bij leven op te richten en bij testament een legaat toe te kennen. Het voordeel van deze aanpak is dat de stichting al opgericht zal zijn op moment van overlijden, en dus sneller 'operationeel' kan worden nadien.

2. Belangeloos doel

2.1. Definitie

Een stichting heeft een eigen vermogen, afgescheiden van dat van haar oprichter. Via de stichting kan dus een specifiek doelvermogen afgezonderd worden van het vermogen van de oprichter.

Het doel dat de stichting nastreeft kan zeer uiteenlopend zijn, op voorwaarde dat het belangeloos is. Onder het doel van de stichting wordt verstaan hetgeen de stichting wil bereiken. Dit doel moet duidelijk en gedetailleerd worden omschreven in de statuten.

2.2. Voorbeelden

Voorbeelden van belangeloze doeleinden zijn:

- ▶ het veiligstellen van het patrimonium van een familie, zoals een verzameling kunstwerken of een onroerend goed ;
- ▶ het ondersteunen van de behoeften van een minder valide kind ;
- ▶ steun aan de economische ontwikkeling van een bepaalde regio ;
- ▶ educatieve bijstand en ondersteuning aan familieleden of derden ;
- ▶ steun voor wetenschappelijk onderzoek in een bepaald domein.

Het nastreven van een belangeloos doel impliceert dat de stichting haar oprichters, bestuurders of andere personen noch direct, noch indirect, enig geldelijk voordeel mag verschaffen of uitkeren, tenzij dit in overeenstemming is met haar belangeloze doel. Als het doel van de stichting bijvoorbeeld is om educatieve ondersteuning te bieden aan de leden van een gezin, dan kan deze hulp de vorm aannemen van subsidies of beurzen, de betaling van bepaalde schoolgelden, etc.

3. Overdracht van tegoeden aan de stichting

3.1. Roerende of onroerende goederen

De wet stelt geen beperkingen aan het type activa dat aan een private stichting kan worden overgedragen: het kan gaan om alle soorten roerende (zoals contant geld, kunstwerken of effectenportefeuilles) of onroerende goederen.

3.2. Fiscale behandeling bijdrage aan het vermogen

De overdracht van vermogen aan de private stichting zal een fiscale kostprijs hebben. Als gevolg van de regionalisering van de registratie- en successierechten variëren de toepasselijke tarieven naargelang de aard van de transactie en de woonplaats van respectievelijk de inbrenger, schenker of overledene. De bevoegde regio is die waar de inbrenger, schenker of overledene het langst woonde in de vijf jaar voorafgaand aan de transactie.

De onderstaande tabel bevat de tarieven die van toepassing zijn bij overdracht van vermogen aan een private stichting door een natuurlijke persoon.

overdracht (door natuurlijke persoon)	private stichting		
	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	Waalse Gewest	Vlaamse Gewest
inbreng	7%	7%	5,5%
schenking	7%	7%	5,5%
overlijden	25%	7%	8,5%

In de praktijk kunnen zich verschillende situaties voordoen:

- ▶ Bij de oprichting van de stichting zullen de inbrengen/schenken die de oprichter bij leven doet in de **notariële akte tot oprichting** van de stichting onderworpen zijn aan schenkingsrechten tegen het vaste tarief dat van toepassing is, d.w.z. 7% in het Brussels Hoofdstedelijk en het Waalse Gewest en 5,5% in het Vlaamse Gewest. Dit tarief is van toepassing op inbrengen/schenken van zowel roerende als onroerende goederen.
- ▶ Inbrengen/schenken kunnen ook worden gedaan **tijdens het leven van de oprichter, maar na de oprichting**.
 - ▶ In het geval van een inbreng/schenking van *onroerende goederen* gelegen in België, zal de transactie noodzakelijkerwijs worden uitgevoerd bij notariële akte en zal het schenkingsrecht worden geheven tegen het hierboven vermelde vaste tarief, d.w.z. 7% of 5,5% naargelang het bevoegde gewest.
 - ▶ Voor de overdracht van *roerende goederen* (bijvoorbeeld cash en effectenportefeuilles) is niet noodzakelijk een notariële akte vereist. Als er toch een notariële akte wordt opgemaakt of als de transactie vrijwillig ter registratie wordt voorgelegd, worden er opnieuw schenkingsrechten geheven tegen het voormelde tarief.

Als de overdracht van roerende goederen aan de stichting gebeurt door middel van een bankoverschrijving (of door middel van een handgift), wordt er geen schenkingsrecht geheven. Als de inbrenger/schenker in dit geval overlijdt binnen drie jaar (in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Vlaamse Gewest) of vijf jaar (in het Waalse Gewest) na de inbreng/schenking, zal de stichting successierechten verschuldigd zijn over de waarde van de ingebrachte activa tegen het vaste tarief van 25% (in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest), 7% (in het Waalse Gewest) en 8,5% (in het Vlaamse Gewest). Als de inbrenger/schenker daarentegen meer dan drie jaar (in het Vlaamse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) of vijf jaar (in het Waalse Gewest) na de inbreng of schenking overlijdt, of als voor het overlijden van de inbrenger/schenker alsnog schenkbelasting is betaald, zijn er geen successierechten meer verschuldigd.

In de praktijk worden stichtingen vaak opgericht met een minimale inbreng. In een volgende fase maken de oprichters grotere bedragen over via bankoverschrijving, vrijgesteld van het schenkingsrecht.

- ▶ Tot slot, wanneer een stichting een **legaat** ontvangt van een persoon die in België woont of wanneer een private stichting wordt opgericht bij authentiek testament opgesteld door een Belgische

inwoner, is zij onderworpen aan betaling van successierechten tegen een vast tarief van 25% in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 7% in het Waalse Gewest en 8,5% in het Vlaamse Gewest.

3.3. Machtiging minister van Justitie

Een machtiging van de Minister van Justitie (of zijn gemachtigde) is vereist wanneer de waarde van een (notariële) schenking aan een private stichting meer dan € 100.000 bedraagt.

Bij wijze van uitzondering is deze toestemming niet vereist voor een bankgift, ongeacht het bedrag. Deze toestemming is evenmin vereist voor een legaat aan een stichting.

4. Werking en organisatie

4.1. Raad van Bestuur

Een stichting heeft geen leden of vennoten. Ze wordt bestuurd door een raad van bestuur, bestaande uit een of meer personen. Dit kunnen bijvoorbeeld familieleden of vertrouwde medewerkers zijn, of zelfs rechtspersonen. De wet legt geen tijdslimiet op voor bestuursfuncties: het is dus mogelijk om een bestuurder aan te stellen tot zijn overlijden (of onbekwaamheid).

De mogelijkheid om het bestuur toe te vertrouwen aan één bestuurder is een van de nieuwigheden die in 2019 werd ingevoerd door het Wetboek van vennootschappen en verenigingen.

De private stichting geniet een grote flexibiliteit met betrekking tot de werkingsregels van het bestuursorgaan.

4.2. KBO – Boekhouding – UBO

Stichtingen moeten voldoen aan de verplichtingen die gelden voor alle ondernemingen, waaronder de verplichting om zich in te schrijven bij het KBO (= Kruispuntbank van Ondernemingen) en de verplichting om een boekhouding te voeren (een vereenvoudigde of dubbele boekhouding, afhankelijk van de grootte van de stichting). Bovendien moet de stichting haar “uiteindelijke begunstigden” inschrijven in het UBO-register.

5. Fiscaliteit private stichting¹

5.1. Rechtspersonenbelasting

Een stichting is onderworpen aan de rechtspersonenbelasting en niet aan de vennootschapsbelasting, dit op voorwaarde dat ze geen winstgevendende activiteiten ontplooit. Het feit dat stichtingen onderworpen zijn aan de rechtspersonenbelasting betekent dat ze slechts belastbaar zijn over een beperkt deel van hun inkomsten. De belastingheffing is vergelijkbaar met deze van toepassing op natuurlijke personen.

¹ De fiscaliteit van toepassing op uitkeringen door de private stichting wordt niet behandeld in huidige bijdrage.

5.2. Taks ter vergoeding van de successierechten

De private stichting is bovendien onderworpen aan de zogenaamde “taks ter vergoeding van de successierechten”. Deze bedraagt 0,17% en is jaarlijks verschuldigd op de waarde van alle activa van de stichting per 1 januari (tenzij deze minder bedragen dan € 25.000).²

5.3. Taks op de effectenrekeningen

Merk tenslotte op dat een private stichting ook onderworpen is aan de jaarlijkse taks op de effectenrekeningen van 0,15% wanneer ze een effectenrekening aanhoudt met een gemiddelde waarde van meer dan € 1.000.000.

6. Ontbinding van de stichting

6.1. Gerechtelijke ontbinding

Het bestuur van de stichting kan niet besluiten om de stichting te ontbinden. De reden hiervoor is dat de oprichter zich onherroepelijk heeft ontdaan van de juridische eigendom van aan de stichting overgedragen activa. Ook het verstrijken van de statutaire termijn leidt niet automatisch tot ontbinding van de stichting.

Alleen de rechtbank kan een private stichting ontbinden: op verzoek van de oprichter of een van zijn opvolgers, een bestuurder, een belanghebbende derde of het openbaar ministerie.

6.2. Redenen van ontbinding

De oorzaken voor ontbinding van een private stichting zijn limitatief opgesomd in de wet. Een stichting kan alleen in de volgende gevallen worden ontbonden:

- wanneer haar statutaire doel is bereikt;
- wanneer ze niet langer in staat is het doel te bereiken waarvoor ze werd opgericht;
- wanneer ze haar activa of de inkomsten daaruit gebruikt voor andere doeleinden dan waarvoor ze werd opgericht;
- wanneer ze het verbod overtreedt om rechtstreeks of onrechtstreeks geldelijke voordelen te verschaffen of wanneer ze ernstig in strijd handelt met haar statuten, het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen of de openbare orde;
- wanneer ze niet heeft voldaan aan de verplichting om haar jaarrekening neer te leggen;
- wanneer haar termijn is verstreken;
- wanneer de uitdrukkelijke ontbindende voorwaarde voorzien in de statuten vervuld is.³

² Een voorontwerp van Wet voorziet in een herziening van de huidige regeling, waaronder onder meer een aanpassing (die in de meeste gevallen zal neerkomen op een – gevoelige - verhoging) van de tarieven van de Taks (progressieve tarieven van 0.15% tot 0.45% met vrijstelling tot € 50.000). Op het moment van de redactie van huidige tekst zijn deze eventuele aanpassingen nog **niet** in werking getreden.

³ Zo kan voorzien worden dat een private stichting die tot doel had een kunstcollectie in stand te houden, zal worden ontbonden wanneer deze collectie aan een museum wordt overgedragen of wanneer de stichting niet meer over de nodige middelen beschikt om de kunstwerken te onderhouden of restaureren.

6.3. De bestemming van het vermogen bij ontbinding van de stichting

De bestemming van het vermogen van de stichting bij haar ontbinding moet worden vastgelegd in de statuten.

In principe moet het resterende vermogen worden gebruikt voor een belangeloos doel. De wet staat echter een uitzondering op dit principe toe wanneer (1) het belangeloze doel van de stichting is bereikt en (2) de statuten een recht op "terugname" door de oprichter of zijn opvolgers hebben bedongen.

De enige situatie waarin de ingebrachte activa dus kunnen worden teruggenomen, is wanneer het doel van de stichting is bereikt en de stichting wordt ontbonden. In dat geval kan het ingebrachte vermogen terugkomen aan de oprichter of zijn rechtsopvolgers, op voorwaarde dat dit uitdrukkelijk zo in de statuten is bepaald.

7. Alternatieven

De private stichting kan een juridische omkadering bieden bij het nastreven van een belangeloos doel. Wanneer de oprichters deel uitmaken van het bestuur van de stichting, zullen ze over de besteding van de middelen kunnen beslissen. De oprichting en administratie van een "eigen" private stichting vraagt evenwel tijd, middelen en opvolging.

Een "fonds op naam", opgericht in de schoot van bijvoorbeeld de Koning Boudewijnstichting (of een andere organisatie), kan een alternatief zijn voor de oprichting van een "eigen" private stichting. Zonder zelf een rechtspersoon te moeten oprichten en onderhouden, maakt u bij een fonds op naam voor het nastreven van de door u gekozen belangeloze doelen gebruik van de bestaande structuur van een overkoepelde organisatie (zoals bijvoorbeeld de Koning Boudewijnstichting) die de administratie en het beheer op haar neemt en dit tegen betaling van een (jaarlijkse) vergoeding. Een fonds op naam is discreet, laagdrempelig en administratief minder omslachtig en zal dus in sommige gevallen een valabel alternatief bieden voor de eigen private stichting.

Datum: oktober 2023
Bank Degroof Petercam nv
Nijverheidsstraat 44
1040 Brussel
TVA BE 0403 212 172
RPR Brussel
FSMA 040460 A
degroofpetercam.com

Dit is commerciële informatie uitgaande van Bank Degroof Petercam nv, met zetel te Nijverheidsstraat 44, 1040 Brussel, België (hierna "Bank Degroof Petercam"), die verantwoordelijk is voor de productie en de verdeling ervan.

De informatie in dit document is uitsluitend bedoeld voor algemene informatiedoeleinden en mag niet worden beschouwd als raad over financiële planning in de zin van de Wet van 25 april 2014, noch als enig ander advies, voorstel of persoonlijke informatie, noch als openbaar aanbod van financiële instrumenten. De algemene informatie in dit document is niet afgestemd op de individuele persoonlijke situatie van de geadresseerde/lezer/ontvanger. Dit document is niet bedoeld om een volledige beschrijving te geven van de geldende wettelijke bepalingen, de rechtsleer of de rechtspraak, noch van de financiële dienst(en) die Bank Degroof Petercam aanbiedt. Hoewel alle voorzorgen werden genomen en Bank Degroof Petercam bij de redactie van huidig document beroep heeft gedaan op bronnen welke ze betrouwbaar acht, kan Bank Degroof Petercam de juistheid of volledigheid van de informatie in dit document niet garanderen en kunnen noch Bank Degroof Petercam, noch haar verbonden vennootschappen, bestuurders, adviseurs of werknemers verantwoordelijk worden gesteld voor enige onjuiste, onvolledige of ontbrekende informatie, of voor enige rechtstreekse of onrechtstreekse schade, verlies, kosten, vordering of andere uitgave die voortvloeit uit het gebruik van dit document, behalve in het geval van opzettelijke fout of grove nalatigheid.

Huidig document mag niet worden gekopieerd of verspreid zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming vanwege Bank Degroof Petercam. Bank Degroof Petercam is erkend door en staat onder prudentieel toezicht van de Nationale Bank van België, Berlaimontlaan 14, 1000 Brussel, en onder het toezicht van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA), Congressstraat 12-14, 1000 Brussel, voor de bescherming van beleggers en consumenten.

Verantwoordelijke uitgever: Bank Degroof Petercam
Wettelijk adres: Bank Degroof Petercam nv, Nijverheidsstraat 44, 1040 Brussel.
BTW: BE 0403.212.172 (RPR Brussel) - FSMA 040460 A